

pozimi s kertačo ali češalam (štirgljem) po celim životu dobro počesati, goveja živina pa saj trikrat na teden s češalam ali pa s slamnatimi snopički dergniti, blato po stegnih odpraviti in vime z mlačno vodo vsak dan vmiti. Konjem, ki večkrat noge polne blata v hlev peresó, se morajo kopita in noge čisto vmiti, de kopita zdrave ostanejo, in de se mahovnice odvernejo. — De se pozimi, kadar zmerzovati začne, mora podkova konj poojstriti (šerfati), vsak kmetovavec sam vé.

6) Od kužnih in nalezljivih bolezin pozimi.

Zima ne rodi sicer posebnih kužnih bolezin; ko se je pa pozimi kaka nalezljiva kužna bolezin prikazala, jo je težje odpraviti, zato kér živina bolj vkupej in včasih clo na drenji stoji, tedej ena od druge ložeje bolezin naleze. Nekatere kužne bolezni se razširajo po zraku in zdrava živina jih naleze, če je ravno deleč preč od bolne stala; več drugih nalezljivih bolezin pa je, ktere živina od živine le naleze, če tikama nje stoji. Večidel pri vsih kužnih boleznih je to poglavitna reč: de naj se zdrava živina koj koj iz okuženiga hleva dene; bolna naj pa sama notri ostane, in po svetu umniga zdravnika ozdravlja. Kdor narobe stori, to je, kdor bolno živino iz hleva vzame, zdravo pa v hlevu pusti, je sam svoje škode kriv, ko mu bo zdrava živina zbolela, kér je ni iz kužniga hleva preselil.

Dr. Bleiweis.

Človek obrača, Bog oberne!

(Resnična prigodba na Krajnskem).

Janez O.... po dokončani vojaški službi slovó dobí, ter se s slovesam v roki in majhno gotovino v mošnji 12. dan Velkiserpana 1828 iz nemškiga Gradea na pot podá, in gré, kakor Slovenci pravimo s trebuhom za kruham, čez Celje in Ljubljano v Terst. Le prenašlo vidi, de se mu je mošnjica posušila, in de ne bo mogel iti naprej, če ne bo prodal od svoje obleke kaj! — Za vratni robec, ki ga je mogel že na Vranskim prodati, je komaj 22 krajcarjev dobil, s kterimi jo je komaj do Ljubljane primahal. Sém pridši, ga nima krajcarja v žepu več, torej si vseskozi prizadeva, kosčik kruha pridobiti in prislužiti si, tode vés njegov trud je zastonj, ravno takó, kot uni dan v Celji.

Ko po Ljubljani že več dni žalosten tava in lačen službe iše, se ga osuje neka misel polna obúpa, ter pravi sam pri sebi: „E, kaj bi se je bal smerti, še mi bije v persih vojaško sercé, lih tisto, ko takrat, ki so mi v terdim boji kugle krog ušes žvižgale; tudi takrat se nisim bal umreti, zakaj bi se le zdej bal pred njo, enkrat mi je umreti, naj bo pred ali potlej, vse edno! Ter sklene končati — umoriti se. — V tacih nesrečnih mislih se že proti Ljubljanci poda, v ktero se misli pogrezniti, in v vodi svoje revno življenje utopiti. Tode božja milost je drugači sklenila! Že skorej v brezni žalostniga pogúba zasliši v frančiškanarski cerkvi k sv. maši zvoniti. Božji strah ga, to slišati spreletí, na mestí ostermí, in ne pusti mu iti naprej; vést ga speče, ko se opomni tega, kar je mislil storiti, se vérne, ter se poln kesa tje podá, kamur ga zvon kliče. Vés boječ in plašan gre po stopnjicah v frančiškanarsko cerkev; ondi se verže z žalostnim sercam na svoje kolena pred Očeta vsigausmiljeniga, moli poln pobožnosti, zdihuje in pri sveti maši pomoči prosi, de nikoli takó, de vstane ves pogumen in pokrepčan po dokončani sv. maši in opravljeni molitvi; potem zapusti s terdnim zaupanjem v Bogá vežo božjo, vzame poln notrajnjiga veselja svojo palico v roke, ter jo misli proti Terstu vbrisati.

Naš dragi popotnik še ni prišel iz mesta, ga že strašan dež, grom in blisk mora pod streho stopiti, dokler prevedri. V Gradiši, Ljubljanskim predmestju, stopi v neko vežo, dokler vihar in huda ploha ne prejenjata, de bi mogel iti naprej. Tukaj ga vidi vsiga prepadeniga, žalostniga in zamišljeniga hišni gospodar stati, kteri ga prijazno popraša, rekoč: „Kaj delate tukej, kam ste se napravili?“ — „Bil sim vojak v nemškim Gradcu“ mu Janez O.... odgovori „službe išem, tukej je ne najdem, torej grem proti Terstu“, in mu vse od kraja pové, kar se mu je do Ljubljane naklučilo, in ne zamolči mu je kar besedice. — Práv skerbno ga blagi mestnik poslušá, in kér spozná, de je v resnici nesrečen, mu vse, kar mu pové, tudi rad verjame, in mu vesel, ko star prijatelj rokó podá, ter pravi: „Pojte v hišo, dokler se ne preleti!“ Mu prinese kupico vina in še prigrizniti kaj; se pogovarja z njim, ga tolaži in učí, kaj naj stori, kot skerbni oče svojiga sina. Še denarje mu ponudi, kar mu jih je do Tersta potrebnih, in pismo mu pomolí v roke do svojiga prijatla S.... v kterim ga priporoči in prosi, de naj mu, kolikor more na roko gré.

Pokrepčan na duši in telesu, stiske, ki mu je perčila, otét, poln upanja s poročnim pismam v roki, zapusti s solznimi očmi in hvaležnim sercam hišo svojiga dobrotnika in Ljubljansko mesto, kjer je bil po božji previdnosti od brezna nesreče odvernjen.

Pisavec te povesti je poznal dobrotnika, od kteriga je govor, práv dobro, ne bo ga nadalje popisoval. Mož je bil ves po volji božji; zdej že v Bogu počiva!

Naš popotnik pride srečin v Terst, in tje pridši, poiše narpred Teržaškiga kupca, gosp. S...., do kteriga ima poročno pismo iz Ljubljane. Kmaló ga najde, in ga z besedo ravno tistiga poprosi, kar je v listu zapisaniga. — In ni dolgo terpelo, ko zvé, de néki bogat Rimljan strežeta iše. Kupec S.... mu ga v službo ponudi, in blagi žlahtnik ga rad brez vsiga premislika v službo za strežeta vzame. Mu obljudi vsak mesec 40 gold. plačila, če mu le obljudi, de bo tri leta v njegoví službi ostal, ter mu pravi: „Če se boš dobro vedel, lepó zaderžal in zvestó, ti bom prihodnjič pa še več dal.“ Razun tega mu denarjev da, de si potrebne obleke kupi, take, kakoršna se strežetu spodobi.

24. dan Kimovca jadri žlahtnik s svojim strežetam iz Tersta proti primorskemu mestu, ki se mu Jakin (Ankona) pravi; 15. dan Kozoperska sta pa v Rim prišla. Z zvestobo, postrežljivostjo in lepim zaderžanjem se je naš Janez žlahtniku kmalo takó prikupil, de ga je ljubil, kot svojiga sina. Trinajst mescov je preteklo, kar je za strežeta služil, in práv dobro se mu je godilo. Nar lepši dan njegoviga življenja je bil pa tisti, ko se je s privoljenjem svojiga Gospoda, ki mu je še 1000 gold. za doto dal, z zalo in premožno hčerjo nekiga vinokupca oženil, kteri mu je svojo hčer brez vsiga zaderžka v zakon dal.

Práv srečno živí naš nekdanji vojak, sedaj premožen Rimljan s svojim družetam in se velikokrat s hvaležnostjo na svojiga dobrotnika v Ljubljani spomni! —

Danecki.

Žalostno oznanílo.

Z žalostnim sercam na znanje damo, de je Slovenija zopet visoko spoštovaniga in učeniga možá zgubíla. 23. Listopada je umerl gosp. Matija Ahacel, c. k. učenik matematike, kmetištva in naravoslavja v Celovcu, kancelár c. k. Koroške kmetijske družbe, ud več učenih družtev i. t. d. v 66. letu svoje starosti. Na Koroškem v Gorinčah 24. Svičana 1779 od ubozih kmetiških staršev rojen, se je v šolah takó dobro obnašal, de je bil po dokončanih velikih šolah v letu 1807 c. k. učenik matematike, v letu 1820 učenik kme-

tištva, v letu 1825 pa naravoslavja izvoljen. Od leta 1820 clo do zadnje ure je bil tudi nevtrudljiv kancelár c. k. Koroške družbe. Vse njemu izročene službe je s toliko vednostjo in pa s tako pridnostjo opravljaj, de ga je vse častilo, vse ljubilo. Pri vsih teh opravilih pa vunder ni nikoli slovenšine v nemar pustil, ampak ji je do smerti zvest ostal. V letu 1833 je nabero slovenskih pesem na svitlo dal, ktera je vsacimu Slovencu dobro znana in ktera je v letu 1839 v drugič natisnjena *) bila. Za „Novice“ je bil vès vnet in vedno dragi spomin bo vredniku dopis, kteriga je letas v ti reči iz njegovih rok prejel. Obljubil je berž ko mu bo mogoče, za Novice kej poslati — neusmiljena smert nam ga je prehitro vzela! Zvedili smo tudi, de je rajnki začel gosp. Vertovcovo Vinorejo v nemški jezik predstavljati, de bi bila tudi v nemškim na svitlo prišla. To je pač nar lepši razsodba (kritika) slovečiga Vertovcoviga dela!

Rajnki je bil pravi oče svojim učencam, zvest služabnik svojimu Cesarju, odkritoserčen prijatelj svojim prijateljem, pobožen in brez konca dobrotljiv mož, poln goreče ljubezni za vse dobre in občekoristne naprave, in takó ljubeznjiga serca, de je oznanilo njegove smerti (tri dni pred smertjo je še v šoli bil) krog in krog veliko žalost napravilo. Koliko je bil rajnki spoštovan, se je tudi v tem očitno pokazalo, de Celovčanje se že davnej davnej ne spomnijo taciga pogreba. Iz vsih stanov in clo iz daljnih krajev so ljudje vkupej prišli, preljubljenimu starčiku zadnjo čast skazat in ga k grobu spremit. — Nej v miru počiva! Slovencam bo verli Slovenec vedno v dragim spominu ostal. Dr. Bleiweis.

Potres v Ljubljani.

21. dan tega mesca 40 minut po devetih na večer je bil v Ljubljani hud potres, kakoršniga tukej bojé od leta 1691 ni bilo. Skorej vsaka hiša je nekoliko poškodvana in okoli 60 dimnikov se je poderlo. — Tudi v več družih krajeh po Krajskim se je ravno tisti čas zemlja hudo tresla. Hvala Bogú! de se ni kaj hujsiga zgodilo.

Kratkočasnica.

(Zvezdoznanska bistríca.) Nekdo je terdil, de so v luni stvari ljudém enake. „Tega neverjamem,“ je drugi s široko odkritoserčnostjo odgovoril, „zakaj kam bi ti ljudje takrat šli, kadar mesec odjenjuje (dol jemlje)?“

Urno, kaj je noviga?

(V Trientu) so 14. dan tega mesca 300letni spomin velkiga cerkovniga zbora z veliko častjo praznovali; celo mesto je bilo na večer razsvetljeno, — veselje se je pa v hud strah spreobrnilo. Silni ogenj je skorej celo veliko fabriko sladkora (cukra) pokončal; škoda je grozno velika in veliko tavžentov znese. En mož je v ognji ob življenje prišel, dva sta pa hudo ranjena. Fabrika je bila zavarvana (asekurirana). —

Poslednje besede vredništva na koncu tretjiga tečaja Novic.

Častitimu gosp. J. Mažuraniču, kor. namestniku v Vinodoli se lepo zahvalimo za izleček astramon-

*) Koroške in Štajarske pesme. Na svitlo dal Matija Ahacel c. k. učenik v Celovških viših šolah. Drugi natis. V Celovcu, 1839. Natisnjene in na prodaj per Janezu Leonu.

tane, kteriga so nam brez vsiga plačila podarili in kteriga smo zavoljo raznih zadržkov tovorstva še le pred nekimi dnevi prejeli. — Tudi častitljivimu gosp. dohtarju Zupanu v Komendi se zahvalimo za podeljene bukvice v latinskem jeziku, v kterih je astramontana na vse strani natanjko popisana. — Nekimu človečku, ki nima družiga imena, ko T. M. v Reškim laškim časopisu „Eco del litorale ungarico“ ni bilo práv, de smo zdravilno moč astramontane braveam Novic razglasili. Revček ne vé, kaj je Slovenskim deželanam potreba! Namesto nas je gosp. kapitan F. M. Kovacsevich v ravno tistim časopisu človečku T. M. práv krepko odgovoril in mu na ravnost povedal, de bi bil bolj pametno storil, ko bi bil molčal. Za to prijateljsko delo se čast. gosp. Kovacsevichu práv lepo zahvalimo. — Neki prosti kmetovavec M. G. iz Dolenske strani je vredništvo práv razveselil z dopisam, kteriga smo ravno prejeli. On se zahvali za razne poduke, kterih je v Novicah dobil, je poln veselja, de se je po svoji lastni pridnosti naučil brati in pisati in se ne kesá, de je mogel nekimu kmetu cel dan krave pasti zató, de mu je kakšno čerko pokazal. Take oznanila so vredništvu kej ljube. — Od mravljinčov je bilo letas veliko govoreniga in veliko pomočkov svetvanih: prihodnje skušnje pa morajo poterediti, kterimu gré cekin. Kmetovavci nam bodo tedej práv vstregli, če nam bodo izide storjenih skušinj oznanovali. — Prerok, ki nam je v Novicah letašnje vreme in letino prerokoval, se je grozno opekel. Braveam pokazati, de vremena preroki nič ne vedó, smo tisto prerokovanje v Novicah natisnili, zatorej prerokam slovó damo z besedami gosp. dohtarja Prešerna:

Vsi pojte rakam žvižgat,
Lažnivi pratikarji,
Lažnivi zvezdogledi
Vremena vi preroki!

Isrek.

Kader ubóshen ubóshnimu da,
Še angelj vefeli, in mišli na obá. J. Šh.

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

Kadar dvéh domá ní.

Današnjimu listu je pridjan: zavitek, zaglavni list in imenik vsih deležnikov Novic. Kazalo Novičnih sostavkov tega tečaja bomo pa prvimu listu prihodnjiga leta pridjali, zató kér zavoljo božičnih praznikov natis ni mogel dokončan biti.

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	27. Grudna.		22. Grudna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	1	59	2	6
1 » » banaške....	2	15	2	20
1 » Turšice.....	1	12	1	20
1 » Soršice.....	—	—	1	43
1 » Rži.....	1	35	1	37
1 » Ječmena.....	1	15	—	—
1 » Prosa.....	1	7	1	15
1 » Ajde.....	1	—	1	3
1 » Ovsá.....	—	—	—	52

Cena prešičev v Krajnju — ložejih po 5 krajc. funt; čez 2 centa pa po 6 krajc. in pol; — slanina (špeh) v bohih po 16 gold., brez kože po 16 gold. in pol cent.